

خلفه دوغرو

ييل : ۱ صافي : ۳۱

ييلاني

عثماني مملكتي ايجون ۱۲ غروش
روسيه و عجمستان ايجون ۲ روبله
باشقه مملكتلر ايجون ۵ فرائق

صايدسي ۱۰ پارويه

مديري : جلال ساهر

اداره خانه

استانبولده نور عثمانيه
جاده سنده ۴۰ نومرولي
« تورك بوردي »

پنجشنبه ۷ تشرين ثاني، ۱۳۲۹

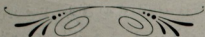
هفته دهر، نورل بوردي، طرقتن ميقيابر

بو صايدرمكي يازيلير

خلفه : ۵ ، آق چوره اوغلي يوسف ، شمر : اختيار برتوركل و صيتي ، حسين جاويد ، تاريخ : كريد فتحى ، ...
بوركل حكايه : تورك ، ع ، قادر ، هفته لق حوادث بايراملاشمق - عثمانلى - يونان صالحي - سلطان سلجمله كي گوملك -
قانوني سلطان سلجمنك خاطره سي ، دوشونجه ياريشي حقنده .

شلتك يايىلماسنى، قاندىلار ياقىلار ق اللھك بولاطفە قارشى
شكر و حمد ايىلەسنى امر ايىيور، عثمانى ئولكەسنىك
ھەركوشەسنىدە ماجارستاندىن روسيا ايچرىلارنى ۋە بىصرە
كوزىزىدىن قاسە قادار شلتكلار يايىيوردى!

...

مى مۇھىم

توراك

بازار: ع . قانار

باشى يېڭى سايىدە

تام بوزماندە باباسنىك امرىلە آتالانوب قارشىسە
كېچىن اومور بىگە باشە باش قانلشدى . اووخ ! بوبك
اكنلجەلى برشىدى . فقط آرتق بوراق ، خوجەسى
اوكندە درس اوقويان برچوجوق كىيى ، ضعيف رلرىنى
يك كوزەل بىلەن بر اوستا قارشىسەدە قوشمەقەدە
اولدىغىنى كوسترىيور ۋەزىدىن زىادە قوتلى باجاقلىرىنىك
چابوقلغە سىغاييوردى .

اون دىققە بويە كېچىدى . اومور بك كندىسەندىن
اوازاقەدە دولاشان چىراغنى ائە دەكرلى اوبونلارە كندىسە
چىكور وائىشتە اوزمان چىراق اوستاسنىك اوگرەتەكارىنى
يك كوزەل قاورادىغىنى كوسترىيوردى .

بر زمان اولدى كە دەرنەك اولوجەلرى باخنى يارلك
وبوراقكەدە جان طاشىدقارنى ۋالكوئى بورولاجقارنى
سويەلەجك اولدىلر . دەمرطاش پاشا :

— دوشمان بورغونلوق دىگەلمز!...

دىيە كورلەدى . ۋە حاجى دەدەنىك پاشان آلدىغى

پادشاه حرب مصر فلارنى بر ياردىم اولوق اوزدە كندى
خزىنەسەندىن بىك بش كىسە احسان ابلور ۋە سنجاق شىرىنى
صدر اعظم كوپرولى زادە فاضل پاشايە ۋە رەك كىچ
ۋزىرىنە سورغولر طاقبور، اونى دعالرەسلاملايوردى .
فاضل احمد پاشا استانبولدىن قانلقدىن پدى آى سوكر
حاشىيە كەلدى ۋە اطرافدەكى دوشمان قوتلرىنى محو ايەدەك
اىلك بەاردە «قاندىيە» قلەسى محاصرىيە باشلادى . يىرى
اوجسەندىن برى ، يالگىز ۋە نەدىكىلرە عثمانلىر دەكىل بىلكە
بوتون اوروپاخرىستان دولتلىرىلە عثمانلىر آراسىدە سوروب
كلن بوجنىك ھەركسى مرقە دوشورىيوردى . برطرفدىن
عثمانلى پادشاهى قاراكھى يىكى شەر قارىنە كىترييور ،
اورطرفدىن بابا بوتون خرىستانلرى قندىيە معاوانە
چاغرييوردى . دەكئز بولى آچىق اولدىنى جەتەلە قندىيە
برچوق ايتالىانلر، آلمانلر، فرانسىزلىر، روملىر كەمشلردى .
سوزلك قىسەسى، بوتون خرىستان دولتلىر قاندىيەنى توركارە
ۋە رىمەگە غىم ايتىشلر، اوگاكورە چاليشيورلردى . حالوبكە
توركلر بوندن يىسلاجق ، قورقوب چكىنەجك آدملىر
دەكىلردى . دەمرقلى صدر اعظم ، بوتون دنسا قارشى
كلسە اللھك غايتىلە قاندىيەنى آلاچقى سويليور ،

— جنك ايسترسە يوز سە سورسون ، صونندە
يىنە كرىدى آلاچغىز ! دىيوردى .

محاصرىە تام اوجسەسوزدى . بو اوج سەدەدوشمانلر
سكساندە، عثمانلىر دە آلتىش دوقوزدەھجوم ايتىشلردى؛
دوشاندن اوتوز بىك كىشى ئولش؛ عثمانلى اوردوسەندە
يوزبىك كىشى شەيد اولمشدى . فقط نەپەت، خرىستانلارغىك
بوتون ياردىملىرىلە برابر عثمانلىر كىشى، مەتاتى غالب كەلدى .
ۋفاضل احمد پاشا قاندىيە مظفرانە كىردى . آرتق بوتون
اوردودە امتالسىز برسوينچ، بر يورەك كىشىلگى واردى .
اوردو، پادشاهك ، بيت المالكك كىشى حلال ايتىشىدى .
قاندىنىك توركلر آتە كچمەسەندىن دولانى اوروپانىك
ھەرىندە ماتم طوتولوركن، بو سعادىلى خىرى ليوادىادە
آلان دوردنچى سلطان محمد بوتون اسلام مەلىكتلرەندە

آدملق بر خارمان ایچنه صیقیشدیریشدی . و آرتق هیچده امید یوقدی ...

— بر زمان اولدی که باختی یارک یوزی چادرلره دوندی و آلدن بر کند اوزاندی . اوزاندی اوزاندی ده اودقیقه ده چادرلره کندی آراسنده کی آتلی یه قاداردایاندی . وینه او آن ایچنده او آتلیک حیوانیلر برلکده یووار- لاندینی و بوراقلک یوچورلک یردن آتلابوب چادرلر اوکنده دوردینی و آرقاسنه دوشن اون قادار آتلیک پک آز آراقله یتیشدیگی کورولدی . فقط پاشانک :

— یتر !

دیمه سیله هپسی اولدقلری رده دوردیلر .

دهمیر طاش پاشا — بوکنجک آتدن آیلنمسنه قلاک بیله راضی اولمادی .

آلندن ترلر آقان باختی یاره :

— یورولدگی باختی ؟ ...

دیدى . اونى بویه چاغیریر ، یاخود ساده چه کوجوک دیردی .

باختی یار باشی ایله یورولمادیفی آکلاندقدن صوگرا :
— بوراق ئوگ صولئی آتدی ده طیرناغی اُسیرگه مک ایچین یرمدن آیرلدم .

فی الحقیقه حیوانک ئوگ صول آياغی نعل آتمشدى . پاشانک اشارتیه باختی یار یره آتلادی . اوشاقلردن بری حیوانی یوموشاق برلرده بر آزدکده قوشدوردقدن صوگرا پاشانک نعلبند باشیسی ئوگ صاغی برچینه مش ، صولی قایار ایتشدى .

شیمدی ، اى بویازیلری اوقویانلر ! سز مراق ایدیورسکیز ، بوکنجه نلر سوبله ندی . ناصل قوتلولاندی . بونده اوگرئمک ایستورسکیز ! ... دوغرو ! بوسزک حقکزارما بن اوراسی قیسه کسه جگم و سزلی پکده ئوزمه مک ایچین یالکیز دهمیر طاشک کوجوک اوغلی

بر امرله دورت اتلی گوندروب باختی یاری مطلقا قیصدیروب صیقیشدیرمالرخی سوبله دیگی ایشیدیلدی . دهمیر طاش اختیارلره دونه رک :

— ایشته بر گنج که بوتون کنجلیرمزی بوگا بگزمه مک لازم کیلور .

باختی یار یمتلی بوراق ایله اوزاقلرده دولاشیور ، زمان قوللابوردی . آرتق هرکس صبرسزلاشمشدى . دهمیر طاش پاشا یاننده کی ده کرلی ینیجیلره دوندی :

— چوجوقلر ! بوجاقین آتنده کی آنه گوده نیور . بونی یره آلیک . کبری قیریک . میزراق ، کند هر شینه اذن ویریورم .

او زمان ، باختی بک ، علی بک ، صونفور بک ، صوماق بک ، بوغابک کبی وقتک آک شهرتلی جنک ادرلی اورتابه فیرلادیلر . کوجوک کرچکده آله کچمه جنک قادار چتین چیقشمشدى .

اون اون بش ده کرلی ینیجی طرفدن قوشاتیلایجفی آکلایان باختی یار هنرلرینک بکه نیلمه سندن دوغان بر جوشقونقله ایلمک کلن دورت آتلیدن آک ضعیف کوردیکی صول طرفده کیلرینه صالدرارق یاروب کچرکن اومور بگک حاضرلادیفی اوروشدن کوچ قورتولمشدى . ایکی اوج کینشلکده بر خنده کی آتلايان بوراقله اوموربک آراسنده قالان بوجوقورلق اومور بگه چاپراز کلمشدى .

شیمدی همان قارنی یره سورونه جنک کبی کنیش بر خارمانی دولانان بوراق بر دقبسه کچمه دن باختی بگک قومانداسنده برلشمن بر قوشامته قولى طرفدن صاریلشدى . و خارمان هر آدمده کوجولوبوردی .

میزراقیلره قارشى صاغی ، قیلجیلره قارشى صولئی ، کندلره قارشى ده هر طرفی قورومغه مجبور قالان باختی یار آرتق آله کیریوردی .

گور سسرله ، سرت ولوله لرله قووالانان بوراق آلی

فضله سانديغئز شيلرك فايداسنى كوره جكسئز
سزه بوقادارسويلرم ! بيلدريم پادشاهكن بوش دورولمازا!
هركون يازينه حاضر بولونمالى !...

حاجى ددهديه دونهرك :

— حاجى ! بن يارين ادرنه كيديورم . سن صالحى
وجمهلى هيچ كچيرمه . غيرتكزى بك يگندم . داهاه
زياده اولسون . كچه دورت قات ! بر آتلى به دورت
آتلى ، بونلى ده اونوما !...

« دونهرك » :

— كنجلر ! سزئده بوگون غيرتكزى كوردم
وبگندم . كچيلهلر ، قازانامايانلر ، يگيلهلر قيصقاناسين ،
غبطه ايستين ! كچلر ، قازانانلر ، يگهلر كووه غمسينلر ،
غيرتلرني آرتدريسيلر . چونكه مملكت قيصقانجمله
ده گيل ، غبطه به محتاج . وطنه غرور ده گيل ، چالشمق
لازم ! ايسته بوقادار !...

..

أئده بك نازين برقيليج طوطئقه اولان براواشق
اوروج بگك اوگنده دوردى . واوروج بك بواولو
آنا آرمغانى أئنه آلتجه ئويوب باشنه قويدى و صوگرا
كتيروب باباسنه وردى . دهمير طاش پاشاده قيليچى
ئويوب باشنه قالدirdقدن صوگرا قارشيشنده دوران
باخشى بگه :

— ياخشى — ديدى — آل ! چيراق سنك ، شانده
سنگ اولاجق ! بوقيليچى او آرسلانك بويونه سن طاق !

ايلريلهين باخشى يار اختيارلرك اوگنده ديز چوكدى .
ويانه ياقلاشان ياخشى بك بو قيمتى بولونماز قيليچك
قايشنى كنجك باشندن آشيدى . بوتون خلقك ماشاللاهلىرى
آراسنده سويغچدن قيزاران باخشى يار سول قولنى بوقارى
قالدirdاق قايشك ايغچدن كچيرير كچيرمز فيرلايوب
ياخشى بگك ايكي ألى بردن طوتارق ئوبدى . ياخشى

اوروج بگه ياواشجه سويله ديكى شوسوزلى سويله به جگم .
داهاه زياده سته وقت يوق . بويوك ايشلر بزي بگله يور .
باخشى يارى او ايشلر باشنده كوردىگكز وقت سز كندىگكز
شيمدى سويله نلرى سويله به جكسئز .

ده مير طاش پاشا اوروج بگى ركناره چكوب ديمشدى كه :
— اوروج ! باخشى كوزهل يتشمش ، ايسته ديكى كپى
اولمش . او قومه يازمه دهكى ده گرىنه سندن اوكره ندوم .
بوندن ان شاه بودولته ، بوملته بويوك بويوك خدمتلر
بگله نير . ددهدم آينود آليك قيليچى باخشى يارك أئسده
بولونغه ياقيشير . شيمدى خزينه داره خير بوللا ، قيليچ
بورابه گلسين . بوراقده تام باخشى ياره ياراشيور . آتى وار ،
قيليچى ده اولدى . اومورلك قىزى اقليمه ينى آلدىنى زمان
ألك باخشى يار بر تورك اولور .

اوروج بك ، باباسندن آيرىلدقدن صوگرا
ديدىگى ياقمش ، خزينه داره آدام صالديرمشدى .

اوگه وقتى اولدينى كپى ايكنيدى نمازى ده جاعتلرله
برقاج يرده قىلندى . نمازدن صوگرا هپ بردن چاديرلر
اوگنه طوبلانيدلى .

داغيلما وقتى ياقلاشديغندن موللا قنارى حضرتلىرى
أل قالدوروب : الله حدوشنا ، پيغمبره صلوة ، محابه
كزيتنه ترضيه دن صوگرا سلطان اقليم رومه نصرت ،
عسكرينه قوت ، مملكتنه بركت . كنجلرینه اطاعت ،
خسته لرینه شفاء ، دردلى لرینه دوا ايسته دى . هر كس جاندى ،
يوره كدن « آمين » ديديلر .

اوندن صوگرا دهمير طاش پاشا ايلريله دى . سول ألى
ايله قيليچنه داياندى ، صاغ ألى اونك اوسته قوياق :
— اختيارلر ، آغالر ! گونش بيله بزه آيدىنلق
ويرديگى ايچين سهويلير ، بزي ايصيتديني ايچين ايسته نيلير .
اويله ده گيلمى ؟ انسانلر هر شيدن فايدا بكلرلر . فايداسز
شيلردن خوشلانمازلر !... ايسته ! ياقين زمانده بوگون

بوتون بوسونغا قالالایقده ییلماز و بورولاز برام ایل «یارین» ی فتحه حاضرلانیان بر اوردو حالی واردی . بو منظره دونك و بوكونك آجیلرینی آزانئور، استقبال ایجون امیدور بیریوردی . الله تورك ملتته داما قونلو باراملر و برسن .

عثمانی - بوتنامه صلحی — بوتانلیلر ده یاریشقی اولدق . فلاکت گونلرنك آجی بر بارانغا داما قاپانیدی . فقط قلمیزده کی توج یاراسی قاپاناسین . بوماهدده اوقاف و سائره مسئله لرده بوتانلیلر مساعدلی داوانغه مجبور اولدق . فقط آملر مسئله سی حل ایدیلهدی . اونی ایلریده دولتر حل ایدهدک .

سلطان سلیمدرکی کوملک — گچن ساییزده یازدیغیم ، ادرنده سلطان سلیم جامعدن چالینان وویانده آلدهدیلن کوملک سفیر حسین حلمی پاشا طرفدن دوقتور بسم عمر پاشایه نودیع ایدیلن و استابوله کتیر بلشدی .

قانونی سلطان سلیمانك خاطره سی — تفرین ثانیك اوچنچ گونی ماجارستانده سکتوار شهرنده اونچی پادشاهز قانونی سلطان سلیمانك خاطره سی پاشا تاقیمین مراسم پاییلشدی . بونوك پادشاه اوشهرك فتحنده وفات اتمش واوراده کندیلریش . برتریه پاییلشدی . صوگرادن ماجارلر بوتربیه ییقبوب برینه کلیشه پاییلدی . شیمدی بو کلیشه نك دیارینه اولو پادشاهك شرفقه حکومتن طرفدن تورکجه وماجار تاریخ انجمنی طرفدن ماجارجه برر لوحه آسیمیلمش و بومرسمده پشته باش شهنبدی احمد حکمت بك ده بولونمشدر . ایکی قارداش منانك ماضینك عربده لرینه صوئوق قانلیقله باقاری تورك مرمنك بونوك پادشاهنه حرمت اتمه سی آقیشلازز .

خ . ر .

دوشونجه یاریش

کله جک صابیده دوشونجه یاریش حقتده آلدیغیم جوابلرک فازاندقلمری مکافاتلری یازاجم .

خ . ر .

بکده بر دقیقه قادار قولانغه قیلیج قوللانق هنرینك سرلرنی سوله دکن صوگر آجیرانك آلتدن نوبدی . دمیر طاشك آک بویوک اوغلی و صوگرلری باختی یارک قایناتاسی اولان اموردک صوم یاقوت قبضه لی برخنجر ، قارده شی باختی بک دهمکرلی برگورز ، علی بک قیمتی بر سلاحلق ، اوروج بکده آلتون اوزنکیلی بر آگر طاقی هدیه ایتدیلر . گوزل تمربلی برمنراق ، کوموش قاقالی بر قیرباچ ، قوتلی بریای ، حیلهمز طونچدن آیتلره ، و فقلره دونایلمش بر طولعاده قارابک ، طورغودبک ، دلی مصطفی ، حاجی دهمه کی کون کورمش ، نام قازانمش ، امرا طرفندن آرمغان ویریلدی .

اوندن صوگر اوگون قیلیج قبضه سی آلاچ اولانلر ده اورتایه چیقیدیلر ، بونار دورت کیشی ایدی . اولنلر ده اوستالری قیلچلرینی قوشاتارق « اسرار » سوله دیلر . باختی یار ایل برابریش اولان بوگنجلر دمیر طاش پاشادن باشلایارق اختیارلرک آلارینی ئویدیلر .

بتمه دی

هفتلر عرادت

باراموشم — قوربان بارامانك ایکنجی صالی گونی تورك بوردی و تورك اوچاننده بارام قبول پاییلشدی . تورکاکنک ایلرله مئی ایچین چالینان هر ایکی مؤسه بو مقدس مقصدك عب ، خادم و فداکارلرله دولمشدی . اختیار ، گنج هرکک چهره سنده سونچ ، گوزلنده استقباله دعوو اعنیتله باقیش . طورلنده مدھش فلاکتلرک صارصامادینی عزم و متانت واردی . هرکس بربریه فونوشبور . بوبوکلرک چالیشق لزومی آکلانان مشفق سنی گنجلر حرمت و محبتله دیکلهور اولنرک گوزلنده یانان آتشی یاشیلر سونچ و امید ایله سیرایدیوردی .

گلخانه ده

گلخانه خسته خانه سنده آچیلان ورم موزه سی زیارت ایتمه لرنی هرکسه بالخاصه چوجوق آنالرنه ، بالارینه توصیه ایدهدز . زوالی اون ایکیدن ایکیه قادار خاتمله ، ایکیدن صوگر آرککلره آچیدر .

ورم موزه سی